

17.14x16.93	1	עמוד 13	הארץ - כותרת	21/05/2019	68504535-6
בועז סנג'ור - ראש החטיבה למשפט פלילי וקרימינולוגי - 26330					

18 שנה בכלא, פלוס בונוס

בועז סנג'ור

מאיר גורודצקי הוא סרבן גט. למרות צוים של בית הדין הרבני שמחייבים אותו לתת גט לרעייתו, הוא מסרב לעשות כן. מכוח צווי בית הדין הרבני הוא מוחזק במאסר כבר יותר מ-18 שנה. זו אינה טעות דפוס: האדם כלוא מאחורי סורג ובריח מאז יולי 2000. במ"שך כל התקופה הארוכה זאת סירב להסכים לגירושין. אין ספק שבכך גרם סבל לרעייתו, אך האומנם מאסר הוא הדרך? והרי הוא כלל לא הוכיח את עצמו.

מדוע בכלל יש לסרבן גט היכולת לש"ל לול מרעייתו את הגירושין? מי נתן לו יכולת זו? במדינת הלכה ניתן היה להשיב: ההלכה היהודית. במדינת ישראל היהודית והדמוקרטית התשובה היא, שהמדינה החילונית היא שנתנה לבעל הסרבן כוח מופרז. אומנם לא ישירות, אלא בעקיפין – באמצעות מתן סמכות שיפוט ייחודית לבית הדין הרבני, אך בהחלט במועד, שהרי ההלכה היהודית היתה ידועה כבר בעת שהוקמה מדינת ישראל.

במקום ליטול מהבעל את היכולת להחזיק בקשר הנישואין, במקום להפקיע בעצמה את הנישואין באמצעות שינוי החוק, מדינת ישראל בעצם מבקשת את רשותו של הבעל לסיים את קשר הנישואין, ומשאינו מסכים, היא שולחת אותו לבית האסורים לכשני עשורים, ועוד היד נטויה.

עד כאן סיפור מקומם נטול חידוש מעט מעותי. החידוש הגדול הוא פסק הדין שניתן ב-30.4.19 בבית משפט השלום בירושלים, שבו השופט ירון מינטקביץ' מצא לנכון להרשיע את סרבן הגט הרשעה תקדימית בעבירה הפלילית, "הפרת הוראה חוקית" (סעיף 287 לחוק העונשין שירשנו מהב"ריטים), ולגזור עליו מאסר בפועל של 15

חודשים נוספים, וכן מאסר על תנאי של עוד שבעה חודשים, שגם הוא צפוי להתממש לפי עמדתו הבלתי-רציונלית של הנאשם ב-20 השנים האחרונות.

כחצי שנה לפני פסיקתו של השופט מינטקביץ', ב-23.10.18, ביטל בית הדין הרבני את הליכי כפיית הגט לבקשת האשה, לאחר שהאשה הסדירה גט באמצעות בית דין פרטי, שהפקיע את הנישואין. אלא שבמקום לאפשר את שחרורו של אדם בן יותר מ-60, שהיה כלוא במשך מיטב שנותיו, הפרקליטות בחרה להגיש כתב אישום וללוותו במעצר, ובית המשפט מחרה מחזיק אחריה.

במקום ליטול מסרבן גט את היכולת להחזיק בקשר נישואין, המדינה אוסרת אותו, וכשהוא עומד במריו, היא מתנקמת

חוסר החמלה בולט דווקא על רקע דברי השופט המרשיע: "לאורך תקופת המאסר, משנוכח בית הדין כי הליכי הכפייה שנקטו לא הביאו את הנאשם לציית לצו, הוחמרו תנאי כליאתו של הנאשם באופן הדרגתי. בין היתר הועבר הנאשם לבתי סוהר אשר תנאי הכליאה בהם קשים, לצד אסירים הש"פוטים בגין עבירות אלימות חמורות, נשללו ממנו זכויות שונות, כגון החזקת ציוד אישי, שיחות טלפון וקבלת ביקורים, והוא אף הוחזק בתנאי בידוד לפרקי זמן ממושכים". כיצד ניתן להסביר התעללות כזו במסגרת הניסיון לשבור את רצונו של אדם? עדיין לא מדובר כאן בעינויים בסגנון האינקוויזיציה הספרדית הידועה לשמצה, אך האומנם המרחק רב כל כך? ומה הטעם

בהרשעה ובמאסר הנוכחיים, לאחר שהאשה מצאה פתרון שהניח את דעתה ובית הדין הרבני ביטל את הליכי כפיית הגט? חוששני שהתשובה מצויה בתפישת תפקיד מוטעית בעליל, תחילה של הפרקליטות, ובהמשך גם של השופט, אשר כתב בגור הדין כך: "הא הטעם לסרבנותו של הנאשם אשר יהא, מדובר בהתרסה בוטה ומתמשכת כנגד שלטון החוק, אשר לא ניתן לקבלה. משניתנה הוראה חוקית על ידי מי שמוסמך לתיתה, וכאי אדם להחזיק בדעה כי היא שגויה, אך חובתו לציית לה".

אכן, חשוב לציית לחוק. אך הפרת החוק איננה בהכרח מאוד חמורה. הדבר תלוי בחוק שאותו מפירים. כך, למשל, הפרות האיסורים על שוה, על אינוס ועל רצח חמורות בהרבה. חוששני שיש לפנינו זעם מופרז של מערכת אכיפת החוק הפלילי על עצם המריית פיה. תפישה מפחידה זו באה לידי ביטוי גם בסירובו של השופט לראות במאסר הממושך בעבר נימוק להקלת העונש הנוכחי, בנימוק נעדר החמלה הבא: "לטעמי, המאסר האורחי בו נשא הנאשם לאורך 18 שנה לא רק שאינו נתון מקל, אלא הוא דווקא נתון מחמיר, שכן הוא משקף את עצמת ההתרסה של הנאשם כלפי בית הדין והחלטותיו".

לסיום, אין ספק שהמצב החוקי הקיים, שבו בעל יכול לסרב לתת גט לרעייתו, הוא בלתי נסבל. אך על המדינה לקבל אחריות ולשנות את המצב החוקי כך שהאשה לא תהיה שבויה בידי בעלה, ולא לאפשר זאת ולרחוץ בניקיון כפיה תוך שימוש פסול ומפחיד בחוק הפלילי לשם התעללות בבעל הסרבן.